

AZ ONLINE PÉNZTÁRGÉPEK BEVEZETÉSÉNEK HATÁSA A GAZDASÁG SZEREPLŐIRE

THE ECONOMIC IMPACTS OF THE INTRODUCTION OF ONLINE CASH REGISTER

Baranyai Veronika

Debreceni Egyetem, Gazdaságtudományi Kar
Pénzügy és számvitel BSc szak III. évfolyam

ÖSSZEFOGLALÁS

A célkitűzésem az online pénztárgépek bevezetésének a gazdasági szereplőkre gyakorolt hatásának bemutatása nemzetgazdasági, vállalkozói és felhasználói szempontból. Specifikus célmódként annak vizsgálatát jelöltem meg, hogy az online adatszolgáltatás hogyan növeli az állami költségvetésbe befizetendő áfát, amely adónem hozzájárul a költségvetési egyensúly fenntartásához, végső soron egy jóléti társadalom kialakulásához, ahol megfelelő az adómorál és a tudatos vállalkozói lét.

Az ellenőrzési tapasztalatok azt bizonyítják, hogy az emberek még bizalmatlanok az online pénztárgépek adatszolgáltatásával kapcsolatban. A próbavásárlások során a Nemzeti Adó- és Vámhivatal a helyszínen ellenőrizheti az online pénztárgépeket, amely már 2014-ben az adómorál javulásához vezetett. Lényegesen csökkent a nyugtaadás elmulasztásához kapcsolódó esetek száma, de még mindig magasnak mondható. A kisvállalkozások számára jelentős terhet jelenthet az online pénztárgép használatának kötelezettsége, hiszen az online pénztárgépek átlagára 150 ezer Ft, amelyre legfeljebb 50 ezer forintos támogatást igényelhettek. Magyarországon az áfacsalások éves szinten körülbelül 300 milliárd euró bevételkiesést okoznak. Már a Pénztárgép törvény bevezetését követő első évben jelentősen csökkent ez az érték, hiszen 2014-ben 226 milliárd forinttal több áfát vallottak be a kereskedelmi tevékenységet folytató vállalkozók.

Kulcsszavak: elektronikus pénztárgép, adómorál, áfa-csalás

ABSTRACT

Defining the aim of my researches, I opted for studying the impacts of the online cash register on economic participants from national economic, entrepreneurial and at last, but not least from user aspects. To a specific aim, I defined the detailed examination of how the online data provision increases the VAT inflow into the state budget, which contributes to budgetary equilibrium, and ultimately to the formation of a prosperous society where tax morale is appropriate and entrepreneurship is conscious.

Setting out of the controlling experience, people remained mistrustful in connection with the data service of online cash registers as yet. During mystery shopping, the National Tax and Customs Office is able to check electronic cash registers, which procedure has already led to an improvement in taxing moral. The number of cases related to missing receipt transmissions has already fallen back significantly, however still quite high. Small businesses are significantly burdened with the obliged using of online cash registers, since the average price of the online cash registers is 150 thousand forints, on which they could apply for a subsidy in a value of maximum 50 thousand forints. VAT fraud causes approximately 300 billion euro annual revenue loss in Hungary. In the first year following the introduction of the online cash register law this number has already decreased significantly, since 226 billion euro more turned up in the budget compared to the previous year confessed by the retailer entrepreneurs.

Keywords: electronic cash register, taxing moral, VAT-fraud

BEVEZETÉS

Az államháztartás bevételének lényeges részét képezi az adóból befolyt összeg, melyet legnagyobb arányban az általános forgalmi adó alkot, és kiugróan magas a hozzá kapcsolódó családok száma. Ezt felismerve már számos módszert vezetett be az állam az általános forgalmi adóból származó bevételek növelésére. 2009-ben 20 százalékról 25 százalékra emelték az általános forgalmi adó mértékét, majd 2012-ben 27 százalékra, amely eredményeként megemelkedett az általános forgalmi adóból származó bevételek összege, de az áfa családok számát nem sikerült csökkenteni, a feketegazdaságot nem sikerült visszaszorítani. A fordított adózás bevezetése, a szigorított ellenőrzések, az online pénztárgépek használati kötelezettsége, valamint az elektronikus közúti áruforgalom ellenőrző rendszer mind-mind a tisztességtelen gazdasági szereplők számának csökkentését eredményezték, nehezebbé és kockázatosabbá téve nekik a csalás lehetőségét. BUDAI (2014) az elektronikus közigazgatás előnyeit a kormányzás hatékonyságának hosszú távú javulásában, a fogyasztóorientált szolgáltatások kialakításában, a fokozottabb gazdasági fejlődésben, a közigazgatási reform gyorsulásában, az ügyfelekkel ápolat kapcsolatrendszer javulásában, valamint a hatékonyabb és nyitottabb helyi igazgatás kialakításában látja.

ANYAG ÉS MÓDSZER

Kutatásaim fontos alapját képezték a felhasznált törvények és rendelkezések. Különböző módszereket használtam fel az adatok gyűjtéséhez és feldolgozásához. Személyes interjúkat készítettem, melynek során kvalitatív interjúk keretén belül megszólítottam adóellenőr, számviteli területen dolgozó, valamint több, kereskedelemben dolgozó szakembert. Dinamikus, megoszlási, illetve tervteljesítési viszonyszámok alkalmazásával ismertetem az online pénztárgépek okozta változásokat. Esettanulmányon keresztül bemutattam, hogy egy szerszámkereskedő kisvállalkozásnak érdemes-e nyugtaadási kötelezettségét számla kiállításával kiváltani. Mivel dolgozatom hangsúlyos részét képezi a vállalkozásokra gyakorolt hatások vizsgálata, pénzügyi mutatók segítségével elemeztem az AP Pénztárgép Kft. beszámolóit.

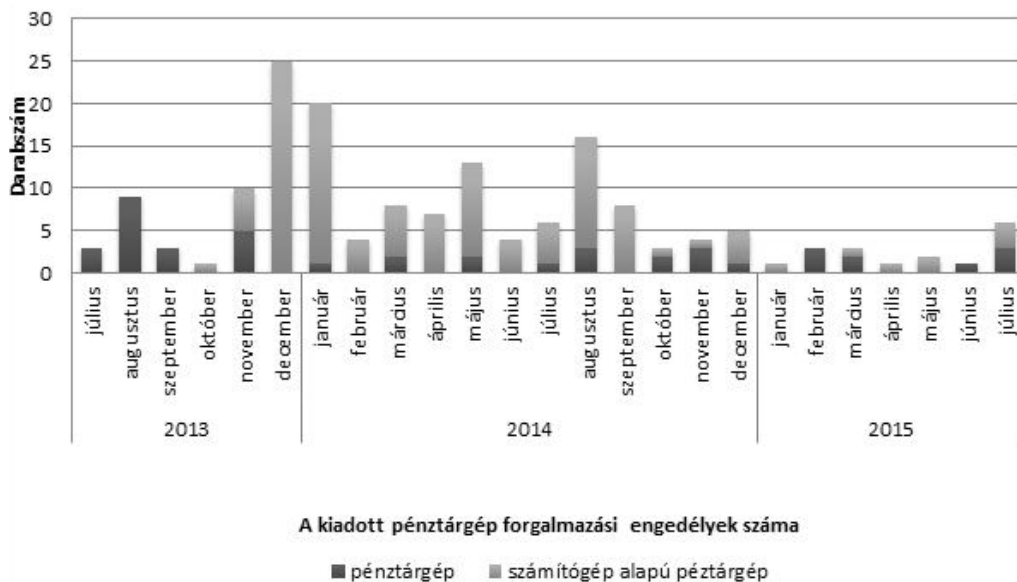
EREDMÉNYEK

Az online pénztárgépek üzembe helyezése

A kormány több időpontot is meghatározott az online pénztárgépek kötelező bevezetését illetően. Több szempontból is jelentősek ezek az időpontok, hiszen a vállalkozásoknak a támogatások igénybe vételéhez elengedhetetlen volt a pénztárgépek beüzemelése a kormány által meghatározott időpontig. Így tehát az időpontokat, a szervizelésre szoruló online pénztárgépek, valamint a beüzemelésére nem kötelezett vállalkozók esetén kívül két fő csoportra bonthatjuk. Az első csoport a támogatások igénybe vétele miatt korábbi időpontig beüzemelte az online pénztárgépet, a második csoport a kötelező beüzemelési véghatáridőt vette figyelembe.

Az 1. ábra a kiadott forgalmazási engedélyeket ábrázolja havi bontásban, valamint aszerint, hogy az adott típusú pénztárgép kiskassza, vagy pedig számítógép alapú pénztárgép. A kiskassza a kiskereskedelmi egységekben általában megfigyelhető elektronikus pénztárgép, amely nem számítógépes alapon működik.

Az első kiugró érték 2013 decemberében figyelhető meg, hiszen a támogatások igénybe vételéhez szükséges feltétel az online pénztárgép meghatározott időpontig történő üzembe helyezése volt. Az első időpont 2014. január 31., majd meghosszabbították február 28-ig, végül a kérvényezők sokasága miatt kitolták az időpontot 2014. április 30-ig. A forgalmazók a januári határidő ismeretében már 2013 végén tömegesen kérvényezték az engedélyeket, ezzel magyarázható a decemberi kiugró érték. Szintén a támogatási határidőkkel magyarázható a januári, valamint a májusi megnövekedett értékszám.

1. ábra: A kiadott pénztárgéptípusok forgalmazási engedélyének megoszlása

Forrás: Saját számítás MKEH (2015) alapján

24/2014. (VII. 31.) NGM rendelet kifejti, hogy hagyományos pénztárgépek (ideértve az elektronikus naplóval nem rendelkező, valamint az elektronikus naplóval rendelkező pénztárgépeket is) 2014. augusztus 31-ét követően nem üzemeltethetők.

Tehet fő szabály szerint szeptember 1-jétől már nem üzemeltethető hagyományos pénztárgép azoknak az online pénztárgép használatára kötelezetteknek, akik nem tartoznak a meghatározott kivételek közé, valamint akik eme kötelezettségüket számlakibocsátással és elektronikus űrlap benyújtásával nem váltják ki.

Az online pénztárgép feketegazdaság fehéritő hatása

Az online pénztárgépek gazdaságfehéritő hatását nagyon nehéz pontos számokkal megállapítani, hiszen törvények, rendeletek, események sokasága együttesen hat a gazdaságra.

Az online pénztárgép bevezetési kötelezettsége az adótípusok közül az általános forgalmi adót érinti, hiszen elsődleges célja bevezetésének az volt, hogy kiszűrje a nyugta, vagy számlaadás elmulasztását, valamint a pénztárgépekkel történő csalásokat.

Az általános forgalmi adó befizetésének rendszere leegyszerűsítve a következőképpen működik: a termék beszerzője beszerzéskor bruttó árat fizet, amennyiben a terméket tovább értékesíti, azt szintén bruttó áron teszi meg, így végül a végső fogyasztót fogja terhelni az áfa. Áfa fizetésénél a kereskedők összeszámolják az adott időszak beszerzéseit és értékesítéseit, megvizsgálják a fizetendő áfát, valamint a beszerzéshez kapcsolódó előzetesen felszámított áfák közül a levonható áfát. A cél az lenne, hogy minél magasabb legyen a levonható áfa és minél alacsonyabb a fizetendő áfa, így adóterhek csökkenjenek.

Főleg 2013 előtt voltak nagyon gyakoriak, de a mai napig léteznek az ebből a célból elkövetett csalások, melyet például nyugtaadás elmulasztásával, számlák eltüntetésével, vagy a pénztárgépek manipulálásával követtek el.

Az 1. táblázat célja annak bemutatása, hogy hogyan viszonyul egymáshoz az értékesítéshez és a beszerzéshez kapcsolódó általános forgalmi adó változásának mértéke. A vizsgált időszak éveinek nagy részében magasabb volt a beszerzéshez kapcsolódó áfa növekedési tendenciája,

mint az értékesítéshez kapcsolódó áfáé. 2013-ban és 2014-ben ez megfordult, jobban növekedett az értékesítéshez kapcsolódó áfa, mint a beszerzéshez kapcsolódó. Ez egyértelműen a fekete-gazdaság tisztulását mutatja.

Az általános forgalmi adóhoz kapcsolódó adócsalások kiszűrése rendkívül fontos, hiszen az adótípusok közül az áfából folyik be a legnagyobb bevétel a központi költségvetésbe.

1. táblázat: **A beszerzéshez és értékesítéshez kapcsolódó adók összege 2007 és 2014 között**

Év	Fizetendő adó (millió Ft)	Változás üteme (%)	Beszerzés adója (millió Ft)	Változás üteme (%)
2007	95 806 966	-	12 490 370	-
2008	105 382 575	109,99%	13 298 839	106,47%
2009	94 985 605	90,13%	13 091 160	98,44%
2010	99 951 842	105,23%	15 042 292	114,90%
2011	106 598 870	106,65%	15 994 360	106,33%
2012	109 513 988	102,73%	17 292 244	108,11%
2013	113 908 977	104,01%	17 781 532	102,83%
2014	123 229 568	108,18%	19 035 655	107,05%

Forrás: Saját számítás a NAV évkönyvek (2010-2014) alapján

A 2. táblázat a befizetett áfa összeget mutatja az összes adóbevétel arányában 2007 és 2014 között, emellett tartalmazza a tervadatokat 2015-re és 2016-ra vonatkozóan. A táblázat jól szemlélteti a 2012-es áfa emelést, hiszen 2011-ben az összes adó 23,8 százalékát képviselte az áfa, de a 2012-es évet vizsgálva már 26,89 százalékát. A kormány 2015-re, valamint 2016-ra kevesebb adóbevétellel számol, viszont terveik szerint a beszedett áfa növekedni fog.

2. táblázat: **Az ÁFA aránya a teljes adó-és adójellegű bevételen belül**

Év	Áfa (millió Ft)	Összes adóbevétel (millió Ft)	Megoszlási arány (%)
2007	1 979 374	8 653 988	22,87%
2008	2 114 089	9 289 799	22,76%
2009	2 168 488	8 829 159	24,56%
2010	2 313 582	8 694 553	26,61%
2011	2 219 451	9 323 846	23,80%
2012	2 747 408	10 217 952	26,89%
2013	2 809 575	10 722 639	26,20%
2014	3 035 580	11 486 715	26,43%
2015 terv	3 172 300	10 890 700	29,13%
2016 terv	3 351 850	10 174 700	32,94%

Forrás: Saját számítás a NAV évkönyvek (2010-2014) alapján

A 3. táblázat a befizetett általános forgalmi adó alakulását mutatja 2007 és 2014 között, továbbá tartalmazza a tervadatokat a 2015-ös, 2016-os évekre vonatkozóan. A táblázat jól szemlélteti a 2008 harmadik negyedében kialakult gazdasági válságot, hiszen míg 2007-ről 2008-ra 6,81 százalékkal növekedett a befizetett általános forgalmi adó értéke, 2008-ról 2009-re a kereskedelmi tevékenységet folytató vállalkozások számának csökkenése miatt már csak 2,57 száza-

lékos volt ez a növekedés. A 2010-ről 2011-re látható visszaesés nagyban hozzájárult az áfa kulcs emeléséről szóló 2011-es törvénymódosításokhoz, melynek keretén belül az áfa kulcs 25 százalékról 27 százalékra emelkedett. Az áfa kulcs emelése megmutatkozik abban, hogy a 2012-es adatok már 23,79 százalékos emelkedést mutatnak az azt megelőző évhez képest. 2012-ről 2013-ra már csak 2,26 százalékkal emelkedett az általános forgalmi adó befizetésének száma. 2013-ban bevezetésre került a Pénztárgép törvény, melynek többek között egyik oka lehet annak, hogy 2013-ról 2014-re 8,04 százalékkal emelkedett a befizetett áfa összeg. Ez az emelkedés nagy részben a nyugtázási fejelem megsértési számának csökkenésével magyarázható. 2015-re, valamint 2016-ra mérséklődő emelkedésre számít a kormány.

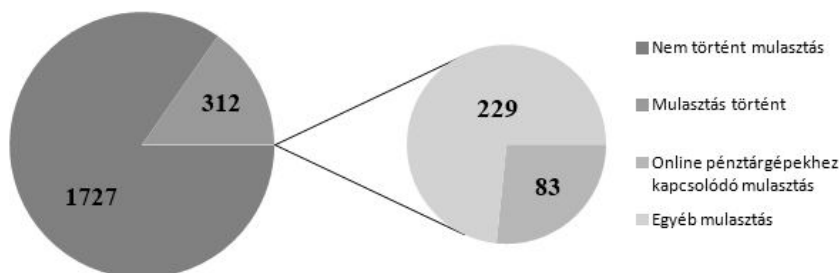
3. táblázat: Az általános forgalmi adó alakulása 2007 és 2016 között

Év	Érték (millió Ft)	Változás mértéke (%)	Változás (%)	Változás üteme (%)	Változás (%)
2007	1 979 374	100,00%	-	-	-
2008	2 114 089	106,81%	6,81%	106,81%	6,81%
2009	2 168 488	109,55%	9,55%	102,57%	2,57%
2010	2 313 582	116,88%	16,88%	106,69%	6,69%
2011	2 219 451	112,13%	12,13%	95,93%	-4,07%
2012	2 747 408	138,80%	38,80%	123,79%	23,79%
2013	2 809 575	141,94%	41,94%	102,26%	2,26%
2014	3 035 580	153,36%	53,36%	108,04%	8,04%
2015 terv	3 172 300	160,27%	60,27%	104,50%	4,50%
2016 terv	3 351 850	169,34%	69,34%	105,66%	5,66%

Forrás: Saját számítás NAV évkönyvek (2010-2014), Portfólió (2015) alapján

Ellenőrzési tapasztalatok

Az 2. ábra a Nemzeti Adó- és Vámhivatal által elvégzett ellenőrzések számát mutatja 2014-ben. Az ábrán elkülönítve látható azoknak az eseteknek a száma, ahol mulasztás történt, valamint azok az esetek, melyeknél nem. A mulasztásokat pedig csoportosítva ábrázolja aszerint, hogy azok az online pénztárgépekhez kötődnek-e, vagy sem.

2. ábra: Az elvégzett ellenőrzések számának alakulása 2014-ben

Forrás: RUSZNÁK, 2015

Az 2. ábrán látható, összesen 2039 ellenőrzés 15 százalékában, 312 esetben találtak valamilyen mulasztást. A mulasztások 27 százaléka, 83 mulasztás kapcsolódott az online pénztárgépekhez. Az itt felvázolt mulasztás még nem jelent feltétlenül csalást, ez az érték következhet a

kisvállalkozók átállási nehézségeiből is, hiszen a hagyományos pénztárgépek kevesebb ügyintézővel és határidővel jártak.

A megkérdezett szakember szerint az emberek még bizalmatlanok az online pénztárgépek adatszolgáltatásával kapcsolatban. Az ellenőrzés fontos alapja a szervizek adatszolgáltatása, emellett folyamatosan ellenőrzik a forgalmi adatokat, próbavásárlások esetenkénti többszöri elvégzésével biztosítják az adatok megbízhatóságát, vizsgálják a feljelentéseket, továbbá kiemelt figyelmet fordítanak az újonnan alakult vállalkozásokra és azokra a vállalkozókra, akik online pénztárgép használati kötelezettségüket számlaadással váltják ki.

Kiskereskedelmi tevékenységet folytató vállalkozások az online pénztárgép tükrében

A következő táblázat azt mutatja be, hogy hogyan érinti a kiskereskedőket az online pénztárgép törvény.

4. táblázat: **A kiskereskedelmi forgalmat bonyolító üzletek száma 2012 és 2014 között**

Félév	Üzletek száma (db)	Változás üteme (%)	Változás (%)
2012 I.	49 776	-	-
2012 II.	49 233	98,91%	-1,09%
2013 I.	48 337	98,18%	-1,82%
2013 II.	46 670	96,55%	-3,45%
2014 I.	46 185	98,96%	-1,04%
2014 II.	45 605	98,74%	-1,26%

Forrás: Saját számítás KSH (2015) alapján

A 4. táblázaton látható, hogy a kiskereskedelmi tevékenységet folytató üzletek száma a vizsgált időintervallumban folyamatosan csökken átlagosan 1 százalékos körüli értékkel. A 2013 második felében látható 3,45 százalékos csökkenés kiugró értéknek minősül. Az okai nem vezethetők tisztán vissza az online pénztárgépek bevezetéséhez, hiszen az átállásra végső időpontként 2014 augusztusát jelölte meg a kormány. Az okok visszavezethetők akár az általános forgalmi adó 2012-es emelésére is, mivel a megemelkedett áfa a végső fogyasztót terheli, így csökkenhetett a forgalom száma, ami a kiskereskedelmi egységek fennállását is veszélybe sodorhatta. Az online pénztárgépek hatása nem jelenik meg tisztán a táblázatban, hiszen a 2014-es évben még nem tapasztalható az átlagos éves csökkenési szintnél nagyobb mértékű csökkenés.

Az online pénztárgép nemzetközi környezetben

Az 5. táblázat az államadósság alakulását szemlélteti 2010 és 2013 között értékben, valamint a GDP százalékában. Magyarországon az államadósság kiugróan magas értéket mutat a vizsgált időszakban, hiszen 2010-ben majdnem elérte a GDP 80 százalékát, ami 2011-ben ugyan csökkent 71,72 százalékra, de 2012 után 77 százalék körüli értéket mutat. A 2012-es csökkenésnek több oka lehet, hozzájárulhatott például az általános forgalmi adókulcs 25 százalékról 27 százalékra történő emelése. A vizsgált tagállamok közül Olaszországon magasabb csak az állami adósság mértéke, amely túl is lépi a 100 százalékot. Szlovénia esetében is igen magas az államadósság a GDP arányában, hiszen 2013-ra elérte a 70,81 százalékot, annak ellenére, hogy 2010-ben csak 37,89 százalék volt. Érdekes párhuzam figyelhető meg, hiszen az államadósság folyamatosan növekszik, viszont ezzel egyidejűleg az általános forgalmi adóhiány fokozatosan csökken, ennek oka lehet többek között az, hogy a felvett hitelek egy részét az adócsalások csökkentésére használják fel. Az áfa csalás visszaszorításával akár a GDP is növekedhetne, ilyen módon pedig csökkenthető lenne az államadósság is.

5. táblázat: A GDP és az államadósság alakulása 2010 és 2013 között

Megnevezés	Év	Bulgária	Magyarország	Olaszország	Szlovénia	Svédország
GDP (millió Euró)	2010	37 723,80	98 198,40	1 605 694,40	36 252,40	369 076,60
	2011	40 955,10	100 704,50	1 638 857,30	36 896,30	404 945,50
	2012	41 693,30	98 972,80	1 614 672,50	35 988,30	423 340,70
	2013	41 911,80	101 273,30	1 606 894,70	35 907,50	435 752,10
Államadósság (millió Euró)	2010	5 856,10	78 426,90	1 842 826,00	13 737,00	147 736,90
	2011	6 284,20	72 225,70	1 907 479,00	17 134,00	151 566,40
	2012	7 356,60	76 681,70	1 988 901,00	19 336,00	159 750,40
	2013	7 532,00	77 687,30	2 068 722,00	25 427,00	169 392,20
Állam-adósság (GDP %)	2010	15,52%	79,87%	114,77%	37,89%	40,03%
	2011	15,34%	71,72%	116,39%	46,44%	37,43%
	2012	17,64%	77,48%	123,18%	53,73%	37,74%
	2013	17,97%	76,71%	128,74%	70,81%	38,87%

Forrás: Saját számítás a KSH (2011, 2015b) adatai alapján

KÖVETKEZTETÉSEK, JAVASLATOK

Kutatásaim alapján úgy vélem, megalapozottan elmondhatom, hogy az elektronikus pénztár-gép rendszerek bevezetése kedvező hatással volt, hiszen nőttek az áfából származó bevételek, csökkent az adózási fegyelem megsértésére irányuló tevékenységek száma. Az általános forgalmi adó befizetések fokozott felügyelete teljes mértékben reális elvárás, hiszen családi módszerek széles köre kapcsolódik hozzá, nagy számban követik el, valamint a hatósági intézkedések hatása egyértelmű pozitív eredményeket tükröz. Mégis úgy gondolom, hogy fontos lenne az okok vizsgálata is a következmények kezelése mellett.

A 27 százalékos áfa kulcs nagymértékben hozzájárul a csalások számának alakulásához. Az adó „kétélű fegyver”, hiszen emelése esetén a keletkező állami bevétel többlet nem feltétlenül arányos az elvárt mértékkel. A növekedési elvárás és a ténylegesen befolyt adóbevétel között a különbség egyrészt abból adódhat, hogy a magasabb áfa a végső fogyasztót terheli, ezáltal kevesebbet vásárol, másrészt a feketegazdaságban keresendő. Minél inkább növekednek ezek adókulcsok, annál több kereskedő gondolkozik el a csalás lehetőségén, mivel az elcsalt adóösszeggel a saját bevételét tudja növelni.

Véleményem szerint fontos lenne külföldi példát követve az általános forgalmi adórendszer reformja, mivel ilyen módon a megfelelően kiszámított alacsonyabb áfa kulcs nagyobb mértékben ellensúlyozható lenne az okozott többletbevétellel. 2015-ben lecsökkentette a kormány a sertéshús áfa kulcsát 27 százalékról 5 százalékra, ennek az intézkedésnek a hatásai sajnos egyelőre még nem tisztáztak, de látszik, hogy a kormány elképzeléseitől sem áll távol az áfa csökkentés.

Fontos az is, hogy a kiskereskedők az áfa kulcs csökkentésével arányos mértékben csökkenték áraikat, máskülönben nem nő olyan mértékben a forgalom, hogy az a költségvetésben összességében pozitív eredményként jelenhessen meg.

Ilyen módon, hosszú távon javulhatna az adómorál, pozitív hatásokat eredményezhetne a közvéleményben, növekedne a kereskedelmi forgalom, ezáltal növekedhetne az általános forgalmi adóból származó bevétel is.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- (1) Budai B. (2014): Az e-közigazgatás elmélete. Akadémiai Kiadó Zrt., Budapest, 517 p.
- (2) http://mkeh.gov.hu/hivatal/kozerdeku_adatok_2013/_mukodesre_vonatkozó_adatok/nyilvántartások
- (3) 24/2014. (VII. 31.) NGM rendelet a pénztárgépek műszaki követelményeiről, a nyugtakibocsátásra szolgáló pénztárgépek forgalmazásáról, használatáról és szervizeléséről, valamint a pénztárgéppel rögzített adatok adóhatóság felé történő szolgáltatásáról szóló 48/2013. (XI. 15.) NGM rendelet, valamint a nyugtakibocsátásra szolgáló pénztárgépek üzemeltetésének, szervizelésének egyes, az adóügyi ellenőrző egységgel rendelkező pénztárgépekre való átállást elősegítő szabályokról szóló 50/2013. (XI. 15.) NGM rendelet módosításáról <http://www.kozlonyok.hu/nkonline/MKPDF/hiteles/mk14107.pdf>
- (4) NAV Évkönyv 2011 https://www.nav.gov.hu/data/cms257714/NAV_Evkonyv_2011.pdf,
- (5) NAV Évkönyv 2013, https://www.nav.gov.hu/data/cms293758/NAV_evkonyvCD_2013.pdf
- (6) NAV Évkönyv 2014 https://www.nav.gov.hu/data/cms366367/NAV_evkonyv_2014.pdf
- (7) Rusznák I. (2015): Az online pénztárgépek bevezetésének ellenőrzési tapasztalatai www.csmkik.hu/hu/letoltes/36616/df69c
- (8) KSH (2015a) A kiskereskedelmi üzletek számának alakulása: http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_okk012.html
- (9) KSH (2015c) Az államháztartás adóssága https://www.ksh.hu/docs/hun/eurostat_tablak/tabl/tsdde410.html
- (10) KSH (2015c) A Bruttó Hazai termék piaci áron https://www.ksh.hu/docs/hun/eurostat_tablak/tabl/tec00001.html